

MINISTRIA E ARSIMIT, SHKENCËS DHE ZHVILLIMIT TEKNOLOGJIK E REPUBLIKËS SË SERBISË
SHOQATA BIOLOGJIKE E SERBISË

TESTI I BIOLOGJISË PËR KLASËN E TETË TË SHKOLLËS FILLORE
Gara në nivel rrethi/qyteti, më 09.04.2016

Kodi: _____

I. Rrethoje shkronjën pranë përgjigjes së saktë:

1. Faktorët abiotikë që ndikojnë në rritjen e bimëve përfshijnë:

- a) lagështinë dhe mineralet;
- b) bakteret dhe tokën;
- c) numri i kimbave të shiut dhe mineralet;
- d) numri i baktereve që fiksojnë azotin.

2. Cili faktor ekonomik **nuk ndikon** në përhapjen e urithëve evropianë?

- a) Kohëzgjatja e ditës dhe natës.
- b) Shkrihtësia e tokës.
- c) Numri i kimbave të shiut.
- d) Numri i dhelprave.

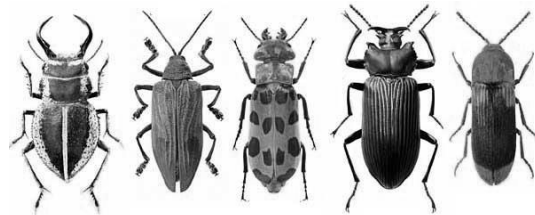

3. Cila radhitje ilustron pjesën e ciklit të qarkullimit të azotit në natyrë?

- a) Azoti elementar në tokë → ajri → bimët → kafshët.
- b) Azoti elementar në tokë → kafshët → bimët → kërpudhat.
- c) Azoti elementar në ajër → bimët → kafshët → bakteret.
- d) Azoti elementar në ajër → bakteret → bimët → kafshët.

4. Në figurën (në anën e djathtë) shfaqet një shembull i:

- a) diversitetit gjenetik;
- b) diversitetit të llojit;
- c) diversitetit qelizor;
- d) diversitetit ekosistemik.

5. Fieri i krojeve (*Adiantum capillus veneris*) është një lloj i rrallë fieri që rritet në Serbi vetëm në Zvonačka Banja. Cila është mënyra më e mirë për të mbrojtur këtë lloj?

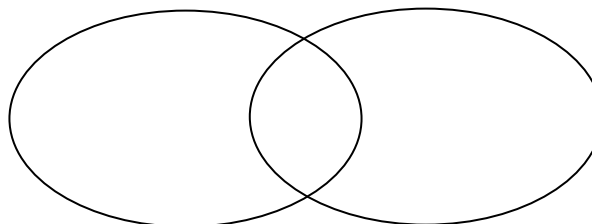
- a) Mbrojtja e mjedisit, ku ky fier rritet.
- b) Regjistrimi i këtij lloji në Librin e Kuq.
- c) Rritja e këtij lloji në Kopshtin Botanik.
- d) Rritja e këtij lloji në kopshte private.

Zgjidh Diagramin e Venn-it

6. Shkruaj në diagram shkronjat para karakteristikave të popullsisë dhe bashkësive jetësore:

- A – lindshmëria,
- B – shpërngulja,
- C – katëzimi,
- D – vdekshmëria,
- E – numri,
- F – diversiteti.

popullsia

bashkësia
jetësore

Lidh kuptimet.

7. Shkruaj midis kllapash shkronjë që i përshtatet llojit të diversitet që përshkruhet në çdo shembull.

Diversiteti

Shembulli

- A – gjenetik () nuancat e ndryshme në ngjyrën e guaskave të kërmijve,
B – i llojit () këngët e ndryshme në popullsitë e laureshave,
C – ekosistemik () shijet e ndryshme të mollëve,
() llojet e ndryshme të kërmijve të zhveshur,
() bashkësitë e ndryshme barishtore.

Plotëso tabelën.

8. Shkruaj në vendet e zbrazëta të tabelës shkronjat që u përgjigjen pohimeve të lartpërmendura në mënyrë që faktorët ekologjikë të klasifikohen në mënyrë të përshtatshme.

- A – Përhapja e malaries ka kontribuar në zvogëlimin e popullsisë në Greqinë e lashtë dhe në Romë.
B – Diversiteti biologjik i ujërave kontinentale është më i madh atje ku njerëzit nuk kanë ndikuar.
C – Organizmat e shkretëtirës varrosen në rërë, sepse rëra është një përcjellës i keq nxehtësie.
D – Kolonistët e Amerikës kanë sjellë në atdheun e ri një bar mjekësor që quhet kantarion. Në kushtet e reja, kantarioni është përhapur në miliona hektarë dhe është bërë një bar i keq.
E – Mollat që ekspozohen më shumë ndaj dielli, fillojnë të japin fryt më herët.

Faktor abiotik	Faktor biotik

Përgjigju në pyetje.

9. "Një kope antelopesh kullonte në një lirishte në pjesën perëndimore të savanës afrikane në Namibi, para se të ndjejë erën e një luaneshe që përgjonte nga bari i lartë."

Cilat janë nivelet e organizimit biologjik që mund të identifikohen në tekstin e mëparshëm?

10. Shiko këtë varg ushqimor:

GRURI → MORRI I BIMËVE → MERIMANGA → HARABEL → HUTI I VOGËL

- a) A ekziston një marrëdhënie parazitare midis disa organizmash në këtë varg ushqimor? _____
b) Këtij vargu ushqimor duhet shtuar edhe një element, macja. Me cilën kafshë do të jetë macja në të njëjtin nivel trofik? _____

11. Pera ka vendosur të rrisë trofta lumi.

Përpjekja 1. Ai ka përgatitur një pellg me ujë të ngrohtë. Trofta ka vdekur pas disa minutash.

Përpjekja 2. Ai ka mbajtur troftat në pellgje më të vogla me ujë të ftohtë të ndenjur që nuk rinovohej. Trofta ka vdekur pas disa ditësh.

Përpjekja 3. Pera nuk ka humbur shpresën. Këtë herë, ai ka mbajtur troftat në një pellg artificial më të gjatë dhe të mbyllur me ujë të ftohtë rrjedhëse të pasur me oksigjen. Për fat të keq, trofta ka vdekur pas disa javësh.

Në qoftë se Pera do të provojë edhe një herë të rrisë trofta, cilët janë faktorët ekologjikë që ai duhet t'u kushtojë vëmendje?

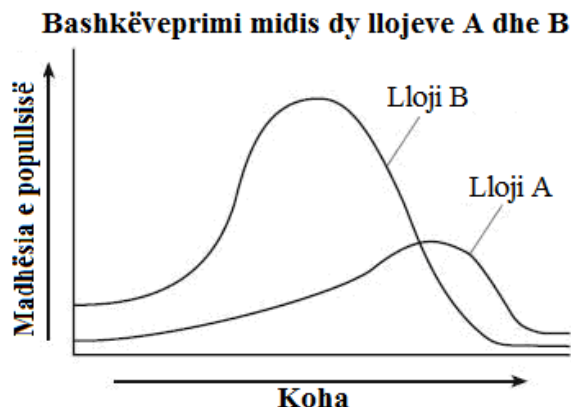
- a) Faktori abiotik/faktorët abiotikë: _____
b) Faktori biotik/faktorët biotikë: _____

Shiko figurat me kujdes dhe plotëso kërkesat.

12. Kjo figurë tregon ndryshimet në popullsitë e dy llojeve gjatë kohës. Cila situatë i përgjigjet më së miri marrëdhënies së treguar midis dy llojesh?

Rrethoje shkronjën para përgjigjes së saktë.

- a) Lloji A është prodhuesi dhe lloji B është konsumatori.
- b) Lloji A është mikëpritësi dhe lloji B është parazit.
- c) Lloji A është grabitqari dhe lloji B është preja.
- d) Lloji A është nekrofagu dhe lloji B është dekompozuesi.

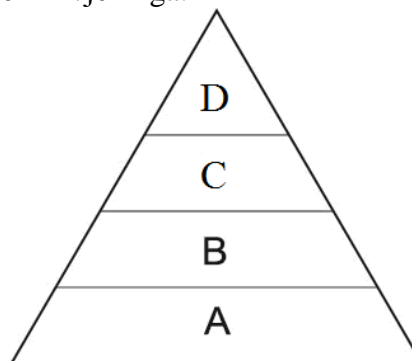

13. Në këtë figurë shfaqet piramida e energjisë së një ekosistemi.

Rrethoje shkronjën para përgjigjes së saktë.

Energjia që e përdorin organizmat e shënuar me shkronjën A vjen nga:

- a) Dielli
- b) prodhuesi
- c) konsumatori
- d) kripërat mineral edhe uji
- e) organizmat e shënuar me shkronjën B

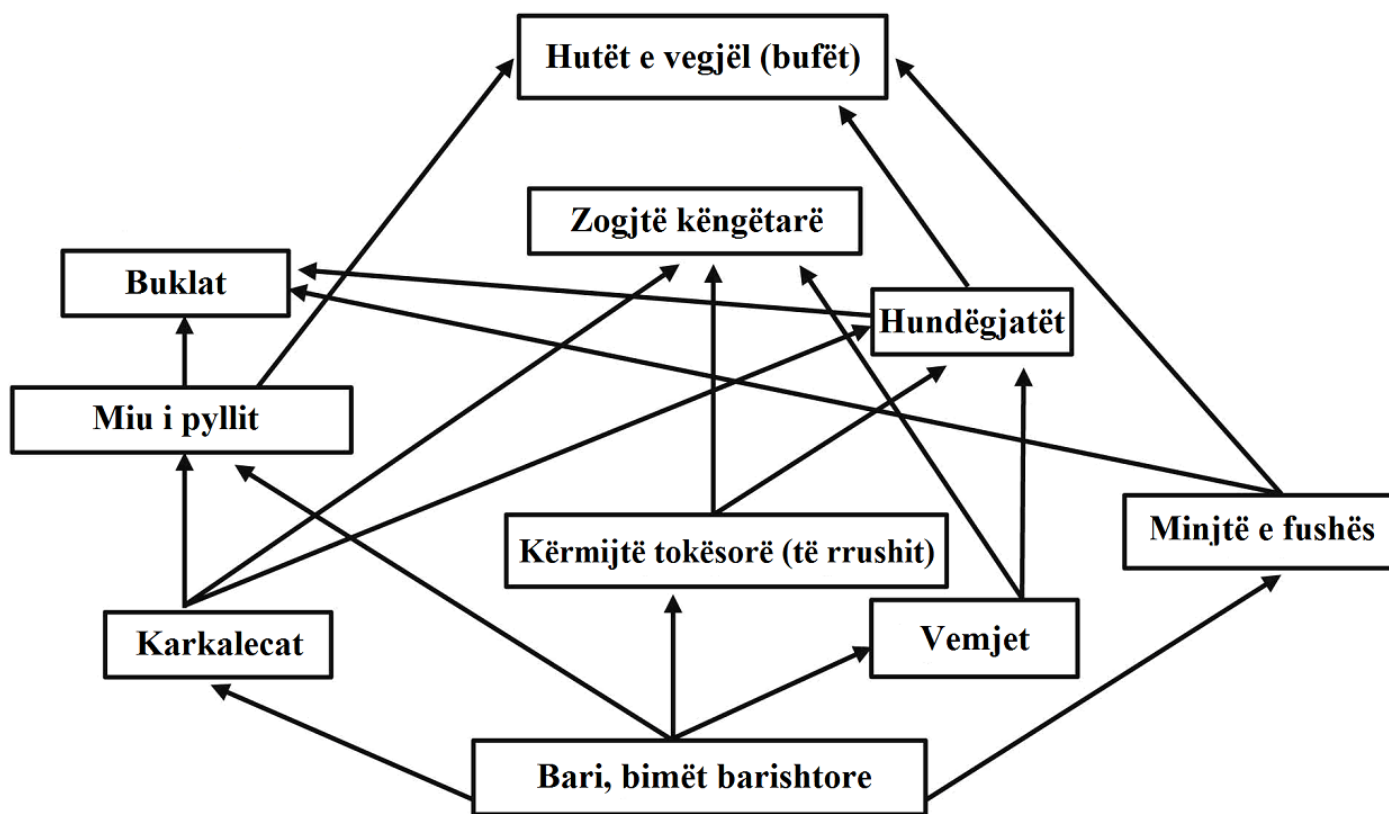

14. Lexo fjalitë lidhur me kafshët që tregohen në figurë dhe përcakto se cilat janë të sakta (S) dhe cilat janë të gabuara. Rrethoje shkronjën e përshtatshme.

<p style="text-align: center;">Urithi</p> <p style="text-align: center;">Këlyshi i verbër</p> <p style="text-align: center;">Dosëza</p>	a) Këto lloje i përkasin së njëjtës forme jetësore.	S G
	b) Këto lloje kanë të njëjtën nishë ekologjike.	S G
	c) Këto lloje i përkasin së njëjtës klase të kafshëve.	S G
	d) Këto lloje mund të jetojnë në të njëjtin ekosistem.	S G
	e) Këto lloje janë konsumatorë.	S G
	f) Këto lloje mund të gjenden në të njëjtën biome.	S G
	g) Këto lloje janë anëtarë të të njëjtit rrjeti trofik.	S G
	h) Këto lloje mund të kenë të njëjtët grabitqarë.	S G

Plotëso kërkesat.

15. Më poshtë tregohet një nga rrjetet ushqimore të mundura në një bashkësi barishtore.

A. Plotëso tabelën.

Shkruaj simbolin "+" në nivelin trofik specifik të secilit lloji. Të gjitha fushat e tjera mbeten të zbrazëta.

Anëtarët e rrjetit trafik	Prodhuësit	Konsumatorët e radhës së parë	Konsumatorët e radhës së dytë	Konsumatorët e radhës së tretë
Barërat				
Minjtë e pyllit				
Minjtë e fushës				
Hundëgjatët				
Hutët e vegjël				

B. Përgjigju në pyetje.

Cili anëtar i këtij vargu trofik i përket kategorisë së gjithëngrënësve? _____

C. Rrethojë shkronjën para përgjigjes së saktë.

Drejtimi i shigjetave në rrjetet ushqimore tregon:

- rritjen e biomasës në nivelin trofik, nga prodhuësi ndaj kategorive të radhës së tretë.
- proceset e rrjedhjes së energjisë nëpër nivelet trofike në rrjetin e vargjeve ushqimore.
- rritjen e numrit të anëtarëve të rrjetit ushqimor ndaj konsumatorëve të radhës së parë, të dytë dhe të tretë.